

הלכות פסח סימן תצד

שם ז' אגור ומפסיר (ג) (ד) במרכבה דיחזקאל ומסיים בפסוק ותשאני רוח : ב' יביום השני קורין בפרשת (ה) כל כסיון תרניא בשם ר' ישעיה וכו' ר' יעקב בן חביב בשם ר' דהג' בעי' בעובדא דמת אלקסנדראי בלוד

שם ז' אגור ומפסיר (ג) (ד) במרכבה דיחזקאל ומסיים בפסוק ותשאני רוח : ב' יביום השני קורין בפרשת (ה) כל כסיון תרניא בשם ר' ישעיה וכו' ר' יעקב בן חביב בשם ר' דהג' בעי' בעובדא דמת אלקסנדראי בלוד

שערי תשובה

שערי אפרים שער ד' סעיף ט"ו מ"ט בזה : (ז) פשנים . עיין בה"ט ועיין בר"י בשם מהר"י לייגו ומהר"ס זכותא שליל ב' מותר בזווג אף לפי דרך האמת ע"ש ועיין לעיל ס"ס ת"ץ שמוה"ק לומר רות בשבועות . והא"ז בכת"ש דף רכ"א כתב הטעם לפי שדוד המלך ע"ה מת בעל"ת והקב"ה מנחם שנותיהם כו' וכדל' בעל"ת נולד ומגילת רות נכתבה ליחס דוד ע"ש ועיין בבב"א בשם עוללות אפרים כי הנותן ס"ת חדשה לכהנ"ג בעל"ת כאלו הקריב מנחה לה' בזה"ש :

קורין בטעם העליון שיש בעשרת הדברות . ונשבת פרשת יתרו קורין בטעם התחתון ואז הוי לא תרלח סוף פסוק וקורא הלד"י בקמ"ץ . וה"ה שאר סופי פסוקים או אתנחתא . וכשקורא בטעם העליון אז קורא לא תרלח הלד"י בפתח ע"ש ועיין הלק"ט ס"פ . ובס' אור תורה כתב היחיד קורא התחתון ובלבד קורין העליון וכ"כ הכותב בע"י בירושלמי פ"ז דשקלים ע"ש . כתב הט"ז וז"ל מה שנוהגין במדינות אלו לקרות פסוק ראשון ואח"כ מתחילין לקרוא על קריאת התורה וכן ראוי לנהוג בכל הקהלות גם בימינו פתגם שאומרים ביום שני אחר פסוק ראשון של הפטרה ראוי לנהוג כן עכ"ל ט"ז . אבל בתשובת שער אפרים הא"ח כי' יו"ד האריך לקיים את המנהג ושאין כח ביד שום אדם לשנות המנהג וכן הסכים הח"י ע"ש . [וכן הסכים בס' הלוי רבה . ועיין שם לענין אמירת ארכין כפי מ"פ] : (ג) במרכבה . ונהגו להפסיר דוקא גדול וחכם . וכתב א"ז ואומרים אותו בעמידה : (ד) הכבוד . ואם חל בשבת מתחילין עשר תעשר : (ה) במוצאי . מפני כשחל על"ת בשבת היה יום טוב הקרבנות אחר השבת . והנשים מותרות במלאכה באסרו חג ש"ג מ"א ועיין יד אהרן : (ו) תחנון . וגם אין מתענין . אחרונים : (ז) עשנים . ואם חל ביום א' שוטהין בכניסת שבת מהרי"ל . אבל המנהג ששוטהין ביו"ט עמ"א . ונוהגין ג"כ להעמיד חילנות בזה"כ זכר שנידונו על פירות האילן ויתפללו עליהם . וכתבו האחרונים בשם של"ה מה שנוהגים להלק עשבים בזה"כ לא יחלקו עד אחר תפלת י"ח כדי שיוכל לברך דאסור להפסיק מברוך שאמר עד אחר י"ח עכ"ל והח"י כתב שמותר לברך על הריח בין הפרקים ע"ש . לריך לעכול בערב שבועות . וכל מי שלא ישן כליל כלל ועוסק בתורה מוכרח לו

משנה ברורה

השלישי . וקורין הדברות בטעם העליון ועיין בזה"ל שביארתי בארוכה : (ד) במרכבה דיחזקאל . ונוהגין במקל"ת מקומות (ג) שגדול וחכם קורא זאת ההפסרה וסמך לדבר ולא במעשה מרכבה א"כ היה חכם ומבין מדעתו וגם יש נוהגין שכל מי שקורא אותה עם המפסיר בלחש אומר אותה ג"כ מעומד מפני כבודה : (ה) כל הכבוד . ואם חל בשבת שלזכרון לקרות יותר דהא בשבת לריך ז' קרואים (ד) מהחילין עשר תעשר : (ו) במוצאי . מפני כשחל על"ת בשבת היה יום זביחת הקרבנות אחר השבת והוא כעין יו"ט [מ"א] ולפי טעם זה באסרו הג' שאחר סוכות מותר להתענות אכן מדברי הגר"א משמע דגם שם אין להתענות וכ"מ בב"י : (ז) וא"א תחנון . וגם (ה) אין מתענים בם : (ח) מתחלת ר"ח סיון . דמיד (ו) בשני בסיון א"ל משה לקדשם לתורה כדכתיב אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי וגו' ואח"כ מתחיל ג' ימי הגבלה : (ט) בשבועות . היינו בין ששטחן בעיו"ט (ז) או ביו"ט גופא . ואפילו אם אותן עשבים אין ראויין למאכל בהמה כיון שהשם עליהן מבעוד יום שרי לטלטלן כמש"כ סימן ש"ה ס"כ ובפרט אם הם עשבים המריהין אכן אם הל שבועות ביום א' (ח) אין לשטחן בשבת כיון שכונתו לזרז יו"ט ואין שבת מכין ליו"ט אלא ישטחם ביו"ט גופא או בע"ש : (י) זכר לשמחת מתן תורה . שהיו שם עשבים שביב הר סיני כדכתיב הלאן והבקר אל ירענו וגו' . כתבו האחרונים במקום שנוהגין לחלק עשבים המריחים בזה"כ לא יחלקו מברוך שאמר עד אחר תפלת י"ח כדי שיוכל לברך עליהן (ט) דבינתים אסור להפסיק . ונוהגין להעמיד חילנות בזה"כ ובבתים זכר שבעל"ת נידונו על פירות האילן [מ"א] (י) והגר"א

ביאור הלכה

ולא דגושה וכו' חיות לא תרלח הם פסוק אחד שלם ולפיכך הלד"י היא נקודת קמץ כיון שיש שם סוף פסוק וכתיו דגושה לפי שתיבת לא היא מוטעמת בטעם מכפיק דהיינו טפהא וכן לא תנאף היא פסוק אחד שלם והתיו דגושה והאל"ף נקודת קמץ וכן לא תגנב התיו דגושה . והשני עושה מאנכי פסוק אחד ומלא יהיה לך פסוק ב' ולפי זה הנו"ן של פני הוא בקמץ שיש שם ס"פ וכן זכור הוא פסוק אחד ושבת ימים הוא פסוק ב' ולפי"ז ככ"ף של תיבת כל היא דגושה לא תרלח ולא תנאף ולא תגנב ולא תענה הכל פסוק א' ולפי"ז כל תיו מהם רסויה והלד"י של תרלח היא בפתח והאל"ף של תנאף היא בקמץ לפי שיש שם אתנחתא . וטעם ב' נגניות הוא שהראשון הוא מסודר לפי הכתוב שכתב כל דיבור ודיבור בפרשה בפ"ע שמתאנכי עד לא תשא הוא פרשה אחת כהנ"ה ודיבור אחד לכך נעשה ממנו פסוק אחד וכן מזכור עד לא תרלח אכל מלא תרלח עד לא תחמוד נכתב בד' פרשיות סתומות והם ד' דיבורים לכך נעשה מהם ד' פסוקים והשני הוא מסודר לפי הקרי שלענין הקריאה אין מלא תרלח עד לא תחמוד אלא פסוק אחד בלבד דהיינו שאסור להפסיק קריאתו לגמרי בתוך אמצע פסוק זה אפילו כשקורא ביחיד (שא"א לומר שתיבת לא תרלח הוא פסוק בפ"ע שאין לנו בכל התורה פסוק פחות מג' תיבות) וע"כ כשקוראין בפעם אחד הם נקראין בנגינה המחדרת אותן דהיינו בטעם התיחתון וכן מאנכי עד לא תשא ומזכור עד לא תרלח הן מופסקים לכמה פסוקים לכך הם נקראים בטעם התיחתון שהוא גם כן נגינה המפסקת אותם שם . וזה תוכן בתי הנגינות ופ"כ בשבועות ונוהגין לקרות בלבד בהראשון דהיינו בטעם העליון לעשות מכל דיבור פסוק אחד לפי שבו ביום נתנו עשרת הדברות . ובפרשת יתרו ובפרשת ואתה ה' קורין אף בלבד בטעם התיחתון ויש נוהגין לקרות בלבד לעולם בטעם העליון דהיינו אף בפרשת יתרו ובפרשת ואתה ה' רק היחיד הקורא לעצמו קורא בשני . וזה תמלית דברי האחרונים :

ביטל מנהג זה משום שעכשיו הוא חק העמים להעמיד חילנות בחג שלהם : (יא) בכמה מקומות לאכול . ואם מותר להתענות תענית הלום בשבועות עיין לקמן בסיומן תר"ד במ"א ובמה שכתבו שם במ"ב : (יב) מאכלי חלב . עיין מ"א ואני שמעתי עוד בשם גדול אחד שאמר טעם נכון לזה כי בעת שעמדו על הר סיני וקבלו התורה [כי בעשרת הדברות נתגלה להם עי"ז כל חלקי התורה

שער הציון

(ג) אחרונים : (ד) מ"א וש"א : (ה) מ"א וח"י : (ו) מ"א : (ז) ע"א : (ח) שם : (ט) א"ר ופס"ג דלא כחך יעקב : (י) והובא זה במ"א :

אחר בניו וכו' ברייתא שם ודריש מבי זרעו נתן למולך בן בנו וכן צחו דכולהו זרעו ויכרו וממילא שבעין שמי שאינו זרעו פטור עליו, ועוד שם ברייתא מפורשתה אינו חייב אלא על יוצאי ירכו לבניו ואמו אחיו ואחורו פטור: או שהעביר עצמו ברייתא שם. העביר עצמו פטור ורבי אלעזר בר"ש מחייב ופסק כח"ק:

העביר אחד מזרעו וכו'. שם בעיא דלא איכשטא ופסק בדיני נפשות להקל: ו מצבה שאסרה חורה וכו' אפילו לעבוד את ה'. כן משמע בספרי פרשה שופטים דקאמר מלכה חבונה לאבות ושנואה לבנים ומלכה דאבות לה' יתה ואפ"ה קאמר שהיא שנואה לבנים: וכן אכן משכית וכו' אע"פ שהוא משתחוה עליה לשם לוקה. הכי משמע פ' בהר סיני ובפ' הקורא את המגלה עומד (מגילה כ"ב) חמא ואכן משכית לא חתנו בארצם להשתחוה עליה עליה חי אהה משתחוה בארצם אבל אהה משתחוה על אבנים של בית המקדש כדעולא דאמר לא אסרה חורה אלא רחמיה דאבנים בלבד ופירש"י לא אסרה חורה וכו'. זה אלא שלא יעשו רגלים אבנים בזה וכו' וכו' וכו' ע"ל. כלומר לא אסרה חורה אלא אבנים משכית לעבודת כוכבים דא"כ לא שייך למידק הא במקדש מותר אלא לאסור רגלים אבנים להשתחוה לה' הוא דאסר. ורבינו פירש דענינא דהכא לא משמע דאסר לאסור אבן משכית מפני שהוא דוגמה המקדש אלא מפני שהוא מנהג עובדי כוכבים אסרה חורה להשתחוה עליה לשם ומייתי שם האי ברייתא על האי דקאמר ההם רב איקלע לבבל בהעניית צבור נפול כ"ע אלאפיייהו והוא לא נפל על אפיה מאי טעמא רגליה של אבנים היה והניח ואכן משכית לא חתנו בארצם להשתחוה עליה עליה חי אהה משתחוה בארצם אבל אהה משתחוה על אבנים של בית המקדש כדעולא דאמר עולא לא אסרה חורה אלא רגליה של אבנים ח"ה מאי איריא רב אפילו בלח נמי קמי דרב הואי ואי בעית אימא רב פישוט ידים ורגלים הוה עבד פירוש דמטיקרא שני ליה שרגליה אבנים היה קמיה דרב ולכך היה אסור לו שיפול אבל לפני הצבור לא היה ולכך הותר להם ליפול על פניהם ואי בעית אימא דלפני ההיכל היה רגליהם אבנים ולאין הוא שרי שלא היו פושטים ידיהם ורגליהם אבל לרב שמנהגו לפשוט ידיו ורגליו היה אסור. וסובר רבינו כמו שכתבו החוס' והרא"ש דלשיטתא קמא אפילו בלא פישוט ידים ורגלים אסור מדרבנן ופסק כההוא לישנא מהטעם שכתבנו בסמוך ולכן כתב רבינו שכל פישוט ידים ורגלים אינו לוקה אלא מכת מדרוס דהיינו מדרבנן. ומה שכתב או שוחה על גדי למדו מדאמרין אמר רב חייא בר אבין חזינא לאביי ורבא דמללי אללויי כלומר שהיו

פסול אחד בניו ובנותיו בניהם ובני בניהם על כל יוצאי ירכו הוא חייב מפני שהן זרעו. אבל אם העביר אחיו או אחיותיו או אבותיו או שהעביר עצמו פטור. העביר אחד מזרעו והוא ישן או שהיה סומא פטור: ו מצבה שאסרה חורה היא בנין שהכל מתקבצין אצלה ואפילו לעבוד את ה' שכן היה דרך עובדי כוכבים. שנאמר ולא תקים לך מצבה. וכל המקים מצבה לוקה. וכן אבן משכית האמורה בתורה אע"פ שהוא משתחוה עליה לשם לוקה שנאמר יואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוה עליה מפני שהיה דרך עובדי כוכבים להניח אבן לפנייה להשתחוה עליה. לפיכך אין עושין כן לה'. ואינו לוקה עד שיפשוט ידיו ורגליו על האבן ונמצא כולו מוטל עליה שזו היא השתחויה האמורה בתורה: ו במה דברים אמורים בשאר (הארצות) אבל במקדש מותר להשתחוה על האבנים שנאמר בארצכם בארצכם אי אתם משתחוים על האבנים אבל אתם משתחוים על האבנים המפוצלות במקדש. ומפני זה נהגו כל ישראל להציע [א] מחצלאות בבתי כנסיות הרציפות באבנים או מיני קש ותבן להבדיל בין פניהם ובין האבנים. ואם לא מצא דבר מבדיל בינו ובין האבן הולך למקום אחר ומשתחוה או שוחה על צדו ומטה כדי שלא ידביק פניו באבן: ו כל המשתחוה לה' על האבנים המפוצלות בלא פישוט ידים ורגלים אינו לוקה אלא מכין אותו [ג] מכת מדרוס. אבל לעבודת כוכבים אחד השתחויה בפישוט ידים ורגלים או בלא פישוט ידים ורגלים משעה שיכבוש פניו בקרקע נסקל: ו הנוטע אילן אצל המזבח או בכל העזרה בין אילן סרק בין אילן מאכל אע"פ שעשאו לנוי למקדש ויופי לו הרי זה לוקה שנאמר לא תמע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלהיך. מפני שהיה זה דרך עובדי כוכבים נוטעין אילנות בצד מזבח שלה כדי שיתקבצו שם העם: ו אסור לעשות אכסדראות של עץ במקדש כדרך שעושין בחצרות אע"פ שהוא בבנין ואינו עץ נטוע הרחקה יתירה היא שנאמר

א סמ"ג לאוין מא: ב סמ"ג לאוין מג: ג סמ"ג לאוין מד: כ"ה המקומות.

לחם משנה

ממע וכן פי' הרי"ף ז"ל. אבל הרא"ש ז"ל ורבינו האי פירשו צענין אחר דקאי אברייתא דקאמר השתחויה זו פשוט ידים ורגלים וקידה על אפים וקאמר דאביי ורבא כשהיו מחפלים על הרפלה היו מעים על דם משום דמדרבנן אסור אפילו בלא פשוט ידים ורגלים. ורבינו לכאורה נראה שהפס כאן כפירוש רבינו האי והרא"ש מדכתב דמדרבנן מיהא אסור. וכו' דזה יש לדחות דלא כתב כן אלא משום שהוא פוסק כהירושלמי קמא דגמ' דס"ל דכלא פשוט ידים ורגלים נמי אסור מדרבנן וכדכתבו החוס' ואע"ג דאיכא ואכ"א מ"מ פסק כהאי משום דהא איכא להוסיף חידך חי בעית אימא אדם חשוב שאני דמשמע דרצה לחזור ממנו שחמא האביעית אימא קמא אלא דהדין הוא שכלא פשוט ידים ורגלים מדרבנן אסור מ"מ נראה מדבריו ודאי שהוא מפרש כפירוש רבינו האי שכתב או שוחה מעט על גדי וזה לא מוכר בגמרא אלא דאביי ורבא דמללי אללויי ועל זה קשה דבהלכות תפלה פרק חמישי משמע דהוא מפרש כפירוש רש"י ז"ל שכתב ואין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו חא"כ יודע בעצמו שהוא לדיק כיושע אבל משה פניו מעט ואינו כובש אותה בקרקע משמע דהוא מפרש כן מאי דאמר אביי מללי אללויי. ונראה לחרן דהא ראה פירוש רבינו האי ופירוש הרי"ף ז"ל ופסק כשהיה משום דדין רבינו האי הוא אמת לפי הירושלמי קמא כדפרישית ודין הרי"ף ז"ל ודאי שהוא אמת שלא אמרו אלא אין אדם חשוב רשאי ליפול אל פניו משום דבוק פנים בקרקע אבל משה על שפיר דמי:

עבודת מגדל עזו מצבה שאסרה חורה עד שיכנסו פניו בקרקע נסקל. פרק בני העיר (דף כ"ב) ונספרי: הנוטע אילן כו' עד שיתקבצו שם העם. בספרי: ואסור לעשות אכסדראות כו' עד כוה הפק. פ' כל הנאמרים שם ונספרי:

הנהגות מיימוניות רוצה שיהיה לו כפרה וכו'. ע"כ: [א] וכן כתב בסה"מ שראוי לעשות כן: [ב] וכן כתב רב האי דאסור מדברי פוברים כל צד השתחויה מדאמר התם חזינא לאביי ורבא דמצלי אצלו:

[מולין לזמדי]

[מולין קלכ:
ע"ש]

שם וע"ש שחא
רבה בר בר
הנה

[שבת קיד:
עירובין נ"ט]

[י"ז בחגיגה]

[י"ז בחגיגה]

ב"ב דף ו'

[גיר' הערו
גואו]

[יומא לד: ע:]

[מולין מד:]

משלי טו

ר"ה דף י"ז
יומא דף כג'
דף פז:

ברכות סז'
מלכים ב ג

בראשית כז
לעיל טו ע"ש
ב"ק כג'
בראשית כ

מעלות כ: פ"ט

י"ז
בבבבבב

ויקרא כו

[חוספ' פ"ג]

הגהות הגר"א [א] גמרא נושא עון ועובר על פסע למי עובר על פסע למי שחא עון (כך שמע)

מתנותיה - הזרוע והלחיים והקיבה: ולא ברכתו - בסעודה לפני כהן דלמר מר (גיטין דף נט:) וקדשתו (ויקרא כא) לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון: משניאי - שגורמין לבני אדם לשנאותו שהרואה תלמיד חכם שפל לפני עם הארץ אומר אין נחת רוח בתורה: לא נתכבדתי כו' - תורה אור

(א) ולא ברכתו לפני כהן* ולא אבלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה *דא"ר יצחק א"ר יוחנן אסור לאכול מבהמה שלא הורמו מתנותיה ואמר ר' יצחק *כל האוכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה כאילו אוכל טבאים* ולית הלכתא בוותיה ולא ברכתו לפני כהן למיכרא דמעליותא היא והא"ר יוחנן כל תלמיד חכם שמברך לפניו אפילו כ"ג עם הארץ אותו ת"ח הייב מיתה שנאמר *כל משנאי אהבו מות* *אל תקרי משנאי אלא משנאי* כי קאמר איהו בשוין שאלו תלמידיו את רבי נחוניא בן הקנה במה הארכת ימים אמר להם מימי לא נתכבדתי בקלון חברי ולא עלתה על מטתי קללת חברי וותרן בממוני הייתי לא נתכבדתי בקלון חברי כי האדרב הונא דרי מרא אכתפיה אתא רב חנא בר חנילאי וקא *דרי מיניה א"ל אי רגילת דדרית במאתין דרי ואי לא אתייקורי אנא בזילותא דידך לא ניהא לי ולא עלתה על מטתי קללת חברי כי הא דמר זוטרא כי הוה סליק לפורייה אמר שרי ליה (ג) לכל מאן דצערן וותרן בממוני הייתי *דאמר מר איוב וותרן בממוניה הוה שהיה מניח פרוטה לחנוני מממוניה שאל ר"ע את רבי נחוניא הגדול (אמר לו) במה הארכת ימים אתו *גוויזי וקא מחו ליה סליק יתיב ארישא אחד דדיקלא א"ל רבי אם נאמר כבש למה נאמר אחד אמר להו צורבא מדרבנן הוא שבקוהו א"ל אחד *מיוחד שבעדו א"ל מימי לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי וותרן בממוני הייתי לא קבלתי מתנות כי הא *דר' אלעזר כי הוה משרדי ליה מתנות מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה לא הוה אזיל אמר להו לא ניהא לכו דאחיה שקיל כי הוה מזמני ליה אזיל אמר אתייקורי דמתייקרי בי ולא עמדתי על מדותי *דאמר רבא כ"ל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו שנאמר [א] נושא עון למי שעובר על פשע *שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים א"ל קצת בחיי אמר לו רבי *תורה היא וללמוד אני צריך א"ל מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע דאמר ר' יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע שנאמר *לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך ר"א אמר עיניו כהות שנאמר *ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות משום דאסתכל בעישו הרשע והא גרמא ליה *והאמר ר' יצחק לעולם אל תהי קללת הדיוטקלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה ונתקיים בזרעה שנאמר *הנה הוא לך כסות עינים אל תקרי כסות אלא כסיית עינים הא והא גרמא ליה רבא אמר מהכא *שאת פני רשע לא טוב בשעת פטירתו א"ל [רבי] ברכני א"ל יהי רצון שתגיע לחצי ימיו ולכולהו לא אמר לו הבאים אחריו בהמה ירעו אבוה בר איהי ומנימן בר איהי חד אמר תיתי לי דלא אסתכלי בכותי וחד אמר תיתי לי דלא עבדי שותפות בהדי כותי *שאלו תלמידיו את ר' זירא במה הארכת ימים אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צעדתי בפני מי שגדול ממני ולא הרהרתי במבואות המטונפות ולא הלכתי ד"א בלא תורה ובלא תפילין ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא ששתי בתקלת חברי ולא קראתי לחבירי (*בחגיגתו) ואמרי לה (*בחגיגתו): מתני' ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בתוכו ואין מפשילין בתוכו חבלים ואין פורשין לתוכו מצודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא והשמותי את מקדשכם קדושתן אף כשהן שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש: ת"ר בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש אין אוכלין בהן ואין שותין בהן ואין

כי קאמר איהו בשוין - וקשה מאי רבותא והא כתיב וקדשתו לכל דבר שבקדושה *לברך ראשון וי"ל דשוין לאו דוקא אלא כלומר שהכהן נמי תלמיד חכם אמנם אינו חשוב כמותו ואפי' הכי לא היה רבי פרידא רואה לקרות לפניו וגם לריך לומר דשאר כהנים היו כפופים לרבי פרידא דא"ל לא הוי רבותא כדחזיקין פרק הגיזקין (גיטין דף נט-שס) דרב הונא לא הוי קרי בכעני אי לאו דרבי חמי ורבי חסי חסיזי דארעא דשראל הו' כיפי ליה ועי"ל דהא דלמר התם דרב הונא לא הוה קרי בכעני אלא משום דשאר כהני כיפיו ליה היינו דווקא בשבתות וי"ט דאיכא כינופיה אכל צב' וצב' קורא שפיר בפני כהן אע"ג דלא הוי גדול כ"כ וכדיוקא זה יש בהדיא פרק הגיזקין ורבי פרידא לא רעה לקרות בפני כהן אפילו צב' וצב' ורש"י פירש דהכא מיירי בצרכת המזון וה"ל משמע ליכא דלא ברכתו מדלא קאמר ולא קרייתו וצרכת המזון לא נתקן לכן משום דרבי שלום ואפי' הכי לא היה רואה רבי פרידא לברך בפני הכהן: ת"ר לי דלא עבדי שותפות עם הכותי - אפי' בענין שאינו יכול לבא לידי שבעה ואפילו יחול עליו שבעה יפטרנו דשרי בשאר בני אדם אפי' לא היה רואה לעשות:

ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחרב - קשה מאי ועוד דהא לעיל הוה מקיל טפי מחכמים והכא הוה מחמיר ואם כן מאי ועוד וי"ל דקאי אהא דלמר ר' יהודה ברישא מוכרין אותו לשם חלר דווקא לשם חלר קאמר אכל סחם אינה יורדת מקדושתה והיינו ועוד דלמר ר' יהודה כלומר ועוד חומרא אחרת מלבד הראשונה:

אין אוכלין ואין שותין צבן - והא דלמר בריש ערבי פסחים (פסחים דף קא-שס) דלדורחין אכלו ושמו (ד) צבי כנישתא רואה לומר בחדר הסנווכה לבית הכנסת: כתי

ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בו ואין מפשילין לתוכו חבלים ואין פורשין בתוכו מצודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא ש נ א מ ר והשמותי את מקדשכם קדושתן אף כשהן שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש: ת"ר בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש אין אוכלין ואין שותין

הגהות הב"ח (א) גמ' ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה ולא ברכתו לפני כהן דלמר רבי יצחק (ב) שם שרי ליה מריה לכל מאן: (ג) רש"י ד"ה הבאים וכו' בתמיה כלומר אין טוב: (ד) תוס' ד"ה אין אוכלין וכו' ושמו וגו' צבי כנישתא:

גליון הש"ס גמ' שאל רבי את ר' יהושע ב"ק: ע"י ב"ב דף ק"ג ע"א הוד"ה ומנו כס: שם להסתכל בלום דוקא להסתכל בו ביותר ולהתבונן בו בללמו ובדמותו אכל רחיה בעלמא שרי מ"א ס"ה רכו:

[מו"ק כח:]
כו א מיי' פ"ט מהל' בכורים הל' יד:
בח ב מיי' פ"ג מהל' תשובה הלכה י' טו"ש ע' א"ח ס"י תרו סעיף א בהג"ה:
כט ג מיי' פ"ג מהל' ק"ש הלכה ד טו"ש ע' א"ח ס"י פה סב:
ל ד מיי' פ"ד מהל' ת"ת הל' ט טו"ש ע' י"ד ס"י רמו סעיף עז:
לא ה מיי' פ"ה מהל' תפלה הלכה יא ס"ג ע"ש יט טו"ש ע' א"ה ס"י קנה סעיף י:
לב ו מיי' פ"ה מהל' טו"ש ע' שם סעיף א:

[ע"י תוס' בכורות כז:
ד"ה שחא וקוס' כהנדרין
סג: ד"ה אסור]

[ע"י תוס' עירובין כג:
ד"ה אי לימא]

רבינו חננאל

ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בו ואין מפשילין לתוכו חבלים ואין פורשין בתוכו מצודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא ש נ א מ ר והשמותי את מקדשכם קדושתן אף כשהן שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש: ת"ר בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש אין אוכלין ואין שותין

הגהות הב"ח (א) גמ' ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה ולא ברכתו לפני כהן דלמר רבי יצחק (ב) שם שרי ליה מריה לכל מאן: (ג) רש"י ד"ה הבאים וכו' בתמיה כלומר אין טוב: (ד) תוס' ד"ה אין אוכלין וכו' ושמו וגו' צבי כנישתא:

לג א ב ג מיי פיה
מהל חסד הלכה
ו ז ס סג עשין יט
ששע אה סי קה
ס"א :
לד ר מיי סס הלכה ז
סו"ש א"ה סס
ומע"ע י"ד סי'
שדמ סעיף יט :
לה ה סג עשין יט
סו"ש י"ד סי' רמו
סעיף כה בהגה"ה :
לז ו מיי פ"א מהל'
אסורי ביאה ס"ל ד
סג לאוין ק"א סו"ש
י"ד סימן קסג :

[ועי' תוס' ב"ב ג' ד"ה
ועי' הל']

[כשנאמרה רוח נפונת
שנקר' אסתא יוס אורס
היא ונחה לכל עי' רש"י
בעיניו וכן תוס'
בקדושין יב"ד ה"ה כ"ה ד"ה
נפונת מונעת הגשמים]

[תענית כג: מולין קכ"ב]

אבות פ"א מ"ג
[ג'] הערוך ערך הנ
אמר ריש לקיש כו']

רבינו חננאל

ואין נאותין ואין
מטיילין בהן ואין נכנסין
בהן מפני החמה ומפני
הגשמים ואם צריכי
לעיוני בשמעתא
דשמעתא צריכא צילותא
אע"ג דמיהו דספני
החמה או מפני הגשמים
קא עיילי שרי. וקורין
בהן ושונין בהן ומספידין
בהן הספר של רבים
כגון הספידא דקאי בי
רב חסדא או רב ששת
וכיוצא בהן ר' רפרם
ספדא לכלתיה בכנישתא כ"ר ור'
זרע א"ר אסי בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין כל שעה שירצה יחזיר לקרמיתיה ואף על פי כן אין נוהגין בהן קלות ראש. ומה ניהו חשבונו דאמר רב ששת בתי
כנסיות שמחשבין בהן רבים לסוף מליגין בהן סת מצוה. ואין נאותין בהן אחר רבא חכמים ותלמידיהן סותרין בהן מאי בי רבנן ביתא דרבנן סאן דאיצטריך
למיעל

בתי כנסיות של צבל על תנאי הן עשוין. רוצה לומר כל זמן
שהן בטלן דהא חזין צברייתא דלעיל וגם (ה) שהאמוראים לא
היו רוצים ליענם בהן בגשמים מפני גשמים אלא משום דשמעתא
צעי צילותא והבא מייירי כשחזר דלז מהני התנאי ודווקא לאותן

שצבצב מהני התנאי שהרי לעת צא
גואל צמחיה צמינו תפקע קדושתן
אבל לאותן שצארץ ישראל לא מהני
תנאי שהרי קדושתן לעולם קיימת
וא"ת כיון דמהני תנאי לאותן שצבצב
א"כ קשה מההיא דלעיל (דף כו):
דריבנא דהוה ליה (ו) צי כנישתא
צארעיה ואמר ליה רב אשי זיל
זכנה משכנע טובי העיר ואמאי
אילטריך לעשות כן אחר שנחזר וי"ל
משום דזרעה דזריעה הוי קלות ראש
ציותר ועגמת נפש ומשום הכי
חסור אפי' בחורבנה* :

ואעפ"כ אין נוהגין בהן קלות
ראש. פירוש צבנינה
שהרי בחורבנה שרי צבל הני ואלטריך
לאשמועינן משום דסלקא דעתך
אמינא דדווקא אכילה ושתיה דהוי
קלות ראש ציותר הוא דאסור אבל
חשבונות דלא הוי קלות ראש כל
כך סלקא דעתך אמינא דשריא
קמ"ל דלא : **שאפילו** רואות
טפת דם כחרדל יושבות עליה שצעה
נקיים. ולא קשיא מהא דאמר בגדה
(דף סו.) וצפרקיולא דופן (שם ד' מג.)
שאפילו כעין חרדל טמא דשמא התם
לא מייירי להלכיה שצעה נקיים אלא
להיות נדה דאורייתא וקשיא היאך
מלינו טפה כחרדל הגורמת שצעה
נקיים בדאורייתא דודאי לא תקנו
חכמים דבר דלית דכוותה דאורייתא
ויש לומר דאשכחנא בה שפיר צו'
לספירתה שסותרת הכל :

לימא הלבחא ואי תנא הוא לימא מתני' ואי קרא הוא לימא פסוקא
ואי לא לימא ליה לינוקא אימא לי פסוקא א"נ נישתי פורתא וניקום : ומספידין
בהן הספר של רבים : ה"ד הספידא דרבים ימחוי רב חסדא כגון הספידא
דקאי ביה רב ששת מחוי רב ששת כגון הספידא דקאי ביה רב חסדא רפרם
אספדה לכלתיה בבי כנישתא אמר משום יקרא ידיד ומיתא אתו כוליה עלמא
ר' זורא ספדיה להווא מרבנן בבי כנישתא אמר אי משום יקרא ידיד אי משום
יקרא (ה) ידיד דמיתא אתו כולי עלמא ריש לקיש ספדיה להווא צורבא
מרבנן דשכיח בארעא דישאל דהוי תני הלכתא בכ"ד שורתא אמר ווי חסדא
ארעא דישאל גברא רבה ההוא דהוי תני הלכתא סיפרא וסיפרי ותוספתא
ושכיב אתו ואמרו ליה לרב נחמן (ג) ליספדיה מר אמר היכי נספדיה הי צנא
דמלי סיפרי דחסר* תא חזי מה בין תקיפי דארעא דישאל לחסדי דבבל
תנן התם* ודאשתמש בתנא חלף* תני ריש לקיש זה המשתמש במי ששונה
הלכות (ג) כתר של תורה ואמר עולא לשחמש איניש במאן דתני ארבעה
ולא לשחמש במאן דמתני ארבעה כי הא דריש לקיש הוה אויל באורחא
מטא עורקמא דמאי אתא ההוא גברא ארכביה אכתפיה וקא מעבר ליה א"ל
קרית אמר ליה קרינא תנית תנינא ארבעה סידרי משנה א"ל פסלת לך ארבעה
טורי ומענת בר לקיש אכתפך שדי בר לקישא במיא אמר ליה ניהא לי
דאשמעינן למר אי הכי גמור מיני הא מלתא דאמר ר' זורא בנות ישראל
הן* החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליו
שבעה נקיים תנא דבי אליהו כל* השונה הלכות מובטח לו שהוא בן
עולם הבא שנאמר הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות ת"ר חנניק

יחמירו אלא צג' רטופין כדכתיב ימים רבים צלל עת נדתה (ויקרא טו) פעמים שראיית דם נדה (ד) מוקיקתה לשצעה נקיים מן התורה כילד התחילה
לספור שצעה נקיים לאחר שהיתה זבה גמורה וספדה שצעה נקיים ובצעי ראתה אפי' כחרדל סתרה הכל ולריכה לחזור ולספור שצעה
נקיים אי נמי שמא ראתה שני ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה דהוה להו שלשה ימים ולריכה שצעה נקיים ועל כן החמירו :
להכנסת

ואין נאותין. ואין מתקשטין לתוכו ואין מטיילין שם : הספר של
רבים. של תלמיד חכם שמת שצריכין להתאסף ולהספידו וצית
הכנסת ראוי לכך לפי שהוא בית גדול : מאן דכר שמיהו. היכא
שמעינן לתנא קמא לעשות בהן דבר שמונעים מלעלות עשבים :

תורה אור אימתי. מכבדין ומרביצין אותן
צייסובן לאחר שמכבדין מולפין את
המים להרצין את האבק : על
תנאי. על מנת שישתמשו בהן :
מליגין צ. משמע דחובה היא להליג
זה את המים : לסוף שלינו. צו מתי
מטה. סימנתו בעיר מתיס שאין
להן קוברין : מאי צי. רבנן. למה
קורין בתי מדרשות צי רבנן לפי
שציתס הוא לכל דבר : זילחא
דמטרא. זרס מים שצחין בכח :
לאו משום מיטרא. סיגן עלינו מפני
הגשמים שאם לא היינו עוסקין
בשמעתא לא היינו נכנסין : צילותא.
דעת צלולה ומיושבת שאינו טרוד
בכלום מחשבה : אי צריכא ליה
לאיניש למיקרי גברא מצי כנישתא
מאי גיעציד. מאחר שאין נכנסין
בהן שלא לנודך : לימא לינוקא.
שהיטותקו הוי רגילין לקרות בצית
הכנסת : כגון הספידא דקאי צי רב
ששת. אס ימות אדם אחד צי רב
ששת : אמר אי משום יקרא ידיד
אי משום יקרא דמיתא. הוה ליה
הספר של רבים : אהו כולי עלמא.
לספור : דהוה תני הלכתא. שהיה
שונה משניות לתלמידים : צכ"ד
שורות. של תלמידים : הכי גרסינן
חסדא ליה ארעא דישאל גברא
רבה : היכי אספיד. צמאי אספדנו :
הי ננא מלא סיפרי. אינו אלא כסל
שמילאוהו ספרים ואין מצין מה
בתוכה אף שונה הלכות ולא שימש ת"ח
ללמוד שיבטלו טעמי משנה ופעמים
שדברי משנה סותרין זה את זה
ולריך לתרצה כגון הכא צמאי עסקין
וכגון הא מני רבי פלוני היא וכגון
חסורי מיחסרא אינו יודע מה שונה :
תקיפי ארעא דישאל. ריש לקיש
דאמרין במסכת יומא (דף פ.) :
דאפילו צהדי רבה צר צר חנה לא
משמע דמאן דמשמע צהדי ריש
לקיש צוקא יצין ליה עיסקא צלא
סהי : רב נחמן צר יחזק מחסדי
צבל צשילי מסכת סוטה (דף מט.) :
דקאמר ליה לא תיתני יראת. חטא
דאיכא אגא : צתנא. כתר תורה :
חלף. עבר מן העולם : עורקמא
דמאי. שולית של מים מכונסין :
דאשמעי. שאשמע לדוני :
שהחמירו על עצמן. דמדאורייתא
אין לריכה שצעה נקיים אלא הרואה
שלשה ימים רטופים צחך י"א יום
שצין נדה לנדה אבל צתחלת נדתה
אפילו ראתה כל שצעה. ופסקה
לערב טובלת צלילה והן החמירו
על עצמן לפי שאין הכל צקאים
בפתח נדתה אימתי הן עומדות צ"א
ימים שצין נדה לנדה ואם תאמר לא

יחמירו אלא צג' רטופין כדכתיב ימים רבים צלל עת נדתה (ויקרא טו) פעמים שראיית דם נדה (ד) מוקיקתה לשצעה נקיים מן התורה כילד התחילה
לספור שצעה נקיים לאחר שהיתה זבה גמורה וספדה שצעה נקיים ובצעי ראתה אפי' כחרדל סתרה הכל ולריכה לחזור ולספור שצעה
נקיים אי נמי שמא ראתה שני ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה דהוה להו שלשה ימים ולריכה שצעה נקיים ועל כן החמירו :
להכנסת

עירובין סה
פ"ט

דגהות
הב"ח
(ה) גמ' אי
משום יקרא
דמיתא כ"ז
ותיבת דידה
נחמק : (ב) שם
ואמרו ליה לרב
נחמן צר יחזק
ליספדיה מר :
(ג) שם
המשתמש במי
שונה הלכות
ואמר עולא
כ"ז ותיבות
כתרה של תורה
נחמק :
(ד) רש"י ד"ה
שהחמירו וכו'
פעמים שראיית
דם נדה פעם
אחת מוקיקתה :
(ה) תוס' ד"ה
בתי וכו' וגם
האמוראים שלא
היו : (ו) בא"ד
דהוה ליה חילא
צי כנישתא :

נדרות ד' לא
נדה דף סו'
שם דף ע"ג

ואתן ועולין בהן עשבים מפני עגמת נפש שנראין כשרה
זרע א"ר אסי בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין כל שעה שירצה יחזיר לקרמיתיה ואף על פי כן אין נוהגין בהן קלות ראש. ומה ניהו חשבונו דאמר רב ששת בתי
כנסיות שמחשבין בהן רבים לסוף מליגין בהן סת מצוה. ואין נאותין בהן אחר רבא חכמים ותלמידיהן סותרין בהן מאי בי רבנן ביתא דרבנן סאן דאיצטריך
למיעל